

PROF. DR.

ABUZER KENDİGELEN

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
TİCARET HUKUKU ANABİLİM DALI
ÖĞRETİM ÜYESİ

PROF. DR.

İSMAİL KIRCA

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ TİCARET HUKUKU
ÖĞRETİM ÜYESİ

ŞİRKETLER HUKUKU

CİLT I:

**GİRİŞ
ADİ ŞİRKET
TİCARET ŞİRKETLERİ:
GENEL HÜKÜMLER VE
ŞAHIS ŞİRKETLERİ**

İSTANBUL 2021

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KAYNAKÇA	XXIII
KISALTMALAR.....	XXXVII

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİRKETLER HUKUKUNA GİRİŞ

1. ŞİRKETLER HUKUKUNDAYA TÜRK KAVRAMI, SINIRLI SAYI İLKESİ VE TİPOLOJİ SORUNU	1
1.1. Türk Kavramı.....	1
1.2. Sınırlı Sayı İlkesi	1
1.3. Tipoloji Sorunu.....	2
2. İLGİLİ MEVZUAT.....	4
3. TERMİNOLOJİ.....	7
4. ŞİRKETİN TANIMI VE UNSURLARI	8
4.1. Tanımı	8
4.2. Unsurları	9
4.2.1. Kişi topluluğu	10
4.2.2. Ortak bir amacın varlığı.....	11
4.2.2.1. Ortak amaç ve işletme konusu kavramları	11
4.2.2.2. Ortak amacın gerçekleşmesine katkıda bulunma yükümlülüğü	15
4.2.2.2.1. Sermaye payları ile.....	15
4.2.2.2.2. Affectio societatis	16
4.2.2.3. Ortakların hem kâra hem zarara katılma mecburiyeti..	19
4.2.3. Kişi topluluğunun temelinin sözleşmeye dayanması.....	20
5. ŞİRKETLERİN SINIFLANDIRILMASI	24
5.1. Tüzel Kişiği Olan ve Olmayan Şirketler	24

5.2. Şahıs Şirketleri ve Sermaye Şirketleri	25
5.3. Ortakların Şirket Borçlarından Sorumlu Olduğu ve Olmadığı Şirketler	29
5.4. Basit Sermayeli, Belirli Sermayeli ve Değişir Sermayeli Şirketler .	32
6. ZAMANAŞIMI	33

İKİNCİ BÖLÜM

ADİ ŞİRKET

1. GENEL OLARAK.....	35
2. TANIMI, GİZLİ ŞİRKET KAVRAMI, SONUCA KATILMALI SÖZLEŞMELERLE KARŞILAŞTIRMA VE GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ.....	41
2.1. Tanımı	41
2.2. Atipik Bir Yapı Olarak Gizli Şirket.....	41
2.3. Sonuca Katılmalı Sözleşmelerle Karşılaştırma.....	43
2.4. Görünüm Biçimleri ve Uygulamadan Örnekler.....	46
3. TÜZEL KİŞİLİĞİN BULUNMAMASININ SONUÇLARI.....	49
3.1. Genel Olarak	49
3.2. Ortaklar Arasında Elbirliği Mülkiyeti İlişkisinin Varlığı	50
3.3. Borçlardan Ortakların Birinci Derecede, Müteselsil ve Sınırsız Sorumlu Olmalari	53
3.4. Dava ve Taraf Ehliyetinin Bulunmaması	58
3.5. Diğerleri	60
4. KURULUŞU	62
5. İŞLEYİŞİ	65
5.1. Ortaklar Kurulu	65
5.1.1. Genel olarak.....	65
5.1.2. Yetkileri.....	66
5.1.2.1. Temel iş ve işlemler.....	66
5.1.2.2. Olağan dışı işler.....	67
5.1.2.3. Diğerleri.....	71
5.1.3. Toplanması, nisaplar ve kararların geçersizliği	71
5.2. Şirketin Yönetimi	73
5.2.1. Yönetim kavramı ve temsil ile ilişkisi	73

5.2.2. Yetkinin verilmesi.....	74
5.2.3. Yetkinin kullanılma biçimi olarak bireysel veya birlikte hareket	75
5.2.4. Yetkinin kapsamı	76
5.2.5. Yöneticilerin itiraz hakkı	78
5.2.6. Şirket işlerini görenler ile ortaklar arasındaki ilişkiye uygulanacak hükümler	80
5.2.7. Yetkinin kaldırılması ve sınırlanması	82
5.2.7.1. Ortağın yetkisi bakımından	82
5.2.7.2. Üçüncü kişinin yetkisi bakımından	86
5.3. Şirketin Temsili.....	87
5.3.1. Dolaylı temsili	87
5.3.2. Doğrudan doğruya temsili	88
5.3.3. Yetkili olanlar.....	89
5.3.4. Yetkinin kapsamı	91
5.3.5. Yetkinin geri alınması ve sınırlanması.....	94
6. ORTAKLARIN HAKLARI VE BORÇLARI	95
6.1. Katılım Payı Koyma Borcu.....	95
6.1.1. Katılım payı olarak getirilebilecek değerler	96
6.1.2. Katılım payının ifası	100
6.1.2.1. Genel olarak	100
6.1.2.2. Katılım payı getirme borcuna aykırılık	101
6.2. Kazanç ve Zarara Katılma	103
6.2.1. Şirkete ait olanları şirkete getirme yükümlülüğü	103
6.2.2. Kazanç ve zarar kavramları	104
6.2.3. Yöneticilerin hesap verme ve kazanç paylarını ortaklara ödeme yükümlülüğü	105
6.2.4. Kazanç ve zarara katılım payı	108
6.3. Bağlılık (Sadakat) Borcu	111
6.3.1. Kavram ve bağlılık borcunun görünüm hâlleri.....	111
6.3.2. Rekabet etmemeye borcu (rekabet yasağı).....	114
6.4. Şirket İşlerinde Gösterilmesi Gereken Özenin Ölçüsü ve Şirkete Verilen Zararı Giderme Yükümlülüğü.....	116

6.5. Giderleri Tazmin, Borchlardan Kurtarma, Faiz ve Ücret Talepleri .	121
6.5.1. Giderlerin tazmini.....	121
6.5.2. Üstlenilen borçlardan kurtarma	123
6.5.3. Uğrаниlan zararların giderilmesi.....	124
6.5.4. Verilen avans için faiz ödenmesi	125
6.5.5. Sarf edilen emek için ücret talebi	125
6.6. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	126
7. ORTAKLIK YAPISINDAKI DEĞİŞİKLİKLER	131
7.1. Genel Olarak	131
7.2. Yeni Ortak Alınması ve Alt Katılım.....	132
7.2.1. Yeni ortak alınması	132
7.2.2. Alt katılım.....	136
7.3. Çıkma ve Çıkarılma	138
7.3.1. Sebepleri ve usulü.....	138
7.3.2. Sonuçları.....	143
8. SONA ERME VE TASFIYE.....	150
8.1. Sona Erme.....	150
8.1.1. Sona erme sebepleri.....	150
8.1.1.1. BK 639'da sayılan sebepler.....	150
8.1.1.1.1. Amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız duruma gelmesi.....	151
8.1.1.1.2. Ortaklardan birinin ölmesi	152
8.1.1.1.3. Bir ortağın kısıtlanması, iflası veya tasfiyedeki payının cebrî icra yoluyla paraya çevrilmesi.....	155
8.1.1.1.4. Ortaklar kurulu kararı.....	157
8.1.1.1.5. Sürenin dolması.....	157
8.1.1.1.6. Bir ortağın fesih bildiriminde bulunması	158
8.1.1.1.7. Haklı sebebe dayalı olarak mahkeme kararıyla	161
8.1.1.2. Diğer sebepler.....	165
8.1.2. Sona ermenin genel sonuçları.....	165
8.2. Tasfiye.....	167
8.2.1. Genel olarak.....	167

8.2.2. Tasfiyeyi yapmaya yetkili olanlar.....	169
8.2.2.1. Ortaklar veya ortakların gözetiminde tasfiye görevlileri	169
8.2.2.2. Mahkeme	170
8.2.3. Tasfiyede yapılacak işler.....	171
8.3. Şirketin Sona Ermesinin Üçüncü Kişi'lere Karşı Sorumluluğa Etkisi.....	175

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TİCARET ŞİRKETLERİİN
GENEL HÜKÜMLERİ

1. GENEL OLARAK.....	177
2. TÜRLERİ	178
3. TÜZEL KİŞİLİK VE HAK EHLİYETİ.....	179
3.1. Tüzel KişiLik	179
3.2. Hak Ehliyeti	180
4. UYGULANACAK KANUN HÜKÜMLERİ	184
5. SERMAYE KOYMA BORCU	185
5.1. Konusu	186
5.2. Aynî Sermayenin Şirkete Getirilmesini Sağlamaya Yönelik Önlemler	188
5.2.1. Genel olarak.....	188
5.2.2. Şerh, kayıt ve tevdî	188
5.2.3. İhtiyati tedbir	190
5.2.4. Bildirim ve tescili talep hakkı.....	191
5.3. Aynî Sermayenin Şirkete Devri	192
5.3.1. Taşınmazların devri	192
5.3.2. Taşınırlar ile hakların devri.....	195
5.4. Sermaye Koyma Borcunun İfasında Özellik Gösteren Durumlar .	196
5.5. Hizmet Karşılığı Kârdan Pay Verilmesi.....	201
5.6. Faiz ve Ücret Alma Hakkı	202
6. ORTAKLARIN KİŞİSEL ALACAKLILARI.....	202
7. BAKANLIĞIN DÜZENLEME VE DENETLEME YETKİSİ	206

7.1. Genel Olarak	206
7.2. Bakanlığın Fesih Davası Açma Yetkisi.....	207
8. BASIT YARGILAMA USULÜ	211
9. ÖLÇEKLERİNE GÖRE TİCARET ŞİRKETLERİ	213
10. ZAMANAŞIMI.....	215

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **ŞAHIS ŞİRKETLERİ**

BİRİNCİ AYRIM **GENEL OLARAK**

1. KAVRAM	217
2. TARİHÇE VE UYGULAMA	218
3. KANUNİ DÜZENLEME VE UYGULANACAK HÜKÜMLER	221
4. BELLİ BAŞLI ÖZELLİKLERİ	222

İKİNCİ AYRIM **KOLLEKTİF ŞİRKET**

1. GENEL OLARAK.....	227
2. TANIM, UNSURLAR VE KURULUŞ.....	228
2.1. Tanım	228
2.2. Unsurlar	229
2.2.1. Kişi unsuru.....	229
2.2.2. Sözleşme unsuru	229
2.2.3. Sermaye ve amaç unsuru	230
2.2.4. Sınırsız sorumluluk.....	230
2.2.5. Tüzel kişilik	231
2.3. Kuruluş.....	231
2.3.1. Şirket sözleşmesinin hazırlanması ve imzalanması.....	231
2.3.1.1. Şekli.....	231
2.3.1.2. İçeriği.....	232
2.3.1.3. Noksanlıklar	233

2.3.2. Ticaret siciline tescil	233
2.3.3. Kuruluş aşamasındaki işlemlerden sorumluluk	234
3. ORTAKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER (İç İlişki).....	234
3.1. Sözleşme Serbestisi.....	234
3.2. Kişisel Nitelikteki Haklar ve Borçlar.....	235
3.2.1. Oy hakkı ve şirket kararları	235
3.2.2. Yönetim hakkı ve görevi	238
3.2.2.1. Genel olarak	238
3.2.2.2. Yönetici sıfatının kazanılması	239
3.2.2.3. Yöneticilerin görevden alınması.....	240
3.2.2.4. Yönetim hakkının kapsamı	241
3.2.2.4.1. Genel olarak	241
3.2.2.4.2. Temel işlemler	241
3.2.2.4.3. Olağanüstü iş ve işlemler	242
3.2.2.4.4. Olağan iş ve işlemler	243
3.2.2.5. Yönetim hakkının sınırlandırılması	244
3.2.2.6. İtiraz hakkı.....	245
3.2.2.7. Yöneticilerin sorumluluğu	247
3.2.3. Denetleme (ve bilgi edinme) hakkı	248
3.2.4. Dava hakları.....	249
3.2.5. Rekabet etmemeye borcu (rekabet yasağı).....	250
3.3. Mali Nitelikte Haklar ve Borçlar	255
3.3.1. Sermaye borcu	255
3.3.2. Kâr ve zarara katılma.....	258
3.3.2.1. Kâra katılma hakkı	258
3.3.2.2. Zarara katılma borcu	262
3.3.3. Tasfiye payı (ve ayrılma payı)	263
3.3.4. Diğer mali talepler	264
3.3.4.1. Faiz talep hakkı	265
3.3.4.2. Ücret talep hakkı	266
3.3.4.3. Masraf talep hakkı	266
4. ÜÇÜNCÜ KİŞİLERLE İLİŞKİLER (Dış İlişki).....	266
4.1. Genel Olarak	266

4.2. Şirketin Temsili	267
4.2.1. Temsil yetkisinin verilmesi.....	267
4.2.2. Temsil yetkisinin kapsamı	268
4.2.3. Temsil yetkisinin sınırlandırılması	270
4.2.4. Temsil yetkisinin kullanılması ve hükümleri.....	272
4.2.5. Temsil yetkisinin kaldırılması ve sona ermesi.....	273
4.2.6. Temsilcilerin sorumluluğu	274
4.3. Şirketin ve Ortakların Sorumluluğu.....	274
4.3.1. Şirketin sorumluluğu	274
4.3.2. Ortakların sorumluluğu.....	275
4.3.2.1. Sorumluluğun özellikleri.....	275
4.3.2.1.1. Sınırsız sorumluluk	275
4.3.2.1.2. Müteselsil sorumluluk.....	276
4.3.2.1.3. İkinci derecede sorumluluk	277
4.3.2.2. Sorumluluğun doğumu	277
4.3.2.2.1. Genel olarak	277
4.3.2.2.2. Şirkete karşı yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması	279
4.3.2.2.3. Şirketin herhangi bir sebeple sona ermesi.....	280
4.3.2.3. İhtiyati haciz yoluyla ortaklara başvurulabilmesi	281
4.3.2.4. Ortağın iflas yoluyla takibi	282
4.3.2.4.1. Genel olarak	282
4.3.2.4.2. Ortak aleyhine iflas yoluyla takip yapılması....	283
4.3.2.4.3. Bağımsız bir takibe gerek olmaksızın ortağın şirketle birlikte ifası.....	284
4.3.2.5. Sorumluluğa ilişkin zamanaşımı	285
5. ORTAKLIK YAPISINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER	287
5.1. Genel Olarak	287
5.2. Şirkete Yeni Ortak Girmesi	288
5.3. Ortağın Şirketten Ayrılması	289
5.3.1. Genel olarak.....	289
5.3.2. Çıkma.....	290
5.3.2.1. Şirket sözleşmesinde öngörülmesiyle	290

5.3.2.2. Ortakların kararıyla	290
5.3.2.3. Ortağın ölümüyle.....	291
5.3.3. Çıkarılma	293
5.3.3.1. Ortakların kararıyla	293
5.3.3.2. Mahkeme kararıyla.....	295
5.3.3.2.1. İki kişilik kollektif şirkette.....	296
5.3.3.2.2. İkiden fazla ortaklı kollektif şirkette	296
5.3.4. Ayrılmanın hükümleri	297
5.3.4.1. Ticaret siciline tescil ve ilan	297
5.3.4.2. Ayrılma payının hesaplanması ve ödenmesi.....	298
5.3.4.3. Ayrılan ortağın sorumluluğu	300
6. SONA ERME.....	301
6.1. Genel Olarak	301
6.2. Sona Erme Sebepleri.....	302
6.2.1. Kanuni düzenleme ve sözleşme serbestisi.....	302
6.2.2. İnfisah sebepleri.....	304
6.2.2.1. Amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsızlaşması	304
6.2.2.2. Ortağın ölümü.....	304
6.2.2.3. Ortağın kısıtlanması	305
6.2.2.4. Sürenin dolması.....	305
6.2.2.5. Şirketin iflası	306
6.2.2.6. Ortağın iflası.....	306
6.2.2.7. Sermayenin kaybı.....	307
6.2.2.8. Birleşme.....	307
6.2.3. Fesih sebepleri	307
6.2.3.1. İrade açıklamasıyla.....	308
6.2.3.1.1. Ortakların kararıyla	308
6.2.3.1.2. Bir ortağın fesih beyanıyla	308
6.2.3.1.3. Kişisel alacaklarının itirazıyla.....	309
6.2.3.2. Mahkeme kararıyla.....	310
6.2.3.2.1. Haklı nedenlerle	310
6.2.3.2.2. Sermaye borcunu ifada temerrüt nedeniyle.....	312

6.2.3.2.3. Ortağın payının haczi nedeniyle.....	313
6.2.3.2.4. Tescil yükümünü yerine getirmemek nedeniyle	313
6.3. Sona Ermenin Sonuçları	313
6.3.1. Tescil ve ilanı.....	314
6.3.2. Ortakların yönetim ve temsil haklarının sona ermesi.....	314
6.3.3. Ehliyetin sınırlanması ve ticaret unvanına ek yapılması	315
6.3.4. Ortaklara başvurma imkânının doğması.....	316
6.3.5. Şirketin tasfiye hâline girmesi	316
7. TASFIYE	316
7.1. Genel Olarak	316
7.2. Tasfiye Memurları.....	317
7.2.1. Görevlendirilmeleri	317
7.2.2. Görevden alınmaları	318
7.2.3. Ücret hakkı	318
7.2.4. Şirketin tasfiye sürecinde temsili.....	319
7.2.5. Sorumlulukları.....	320
7.2.6. Tescil ve ilanı	321
7.3. Tasfiye İşleri.....	321
7.3.1. Malvarlığını koruyucu işlemler	322
7.3.2. Başlanmış işlerin tamamlanması	322
7.3.3. Alacakların tahsili ve varlıkların paraya çevrilmesi	323
7.3.4. Borçların ödenmesi.....	323
7.3.5. Ortakların denetleme hakkı	324
7.3.6. Son bilançonun hazırlanması.....	324
7.3.7. Net varlığın (tasfiye bakiyesinin) dağıtılması	325
7.3.8. Tasfiyenin sonlandırılması.....	325

ÜÇÜNCÜ AYRIM KOMANDİT ŞİRKET

1. GENEL OLARAK.....	327
2. TANIMI	328
3. KOLLEKTİF ŞİRKETTEN FARKLI OLAN BAŞLICA YÖNLERİ.....	329

4. KOMANDİTER ORTAĞIN SORUMLULUĞU	334
4.1. İlke: Sınırlı Sorumluluk	334
4.2. İstisnaları.....	335
4.2.1. Sorumluluğun sınırsız olması	336
4.2.1.1. Adının ticaret unvanında yer alması.....	336
4.2.1.2. Şirket adına işlemlerde bulunması	336
4.2.1.3. Ortaklığın yönetimine katılıması.....	337
4.2.1.4. Sorumluluğun tescilden önce yapılan işlemlere dayanması.....	337
4.2.2. Sorumluluğun genişlemesi	338
4.2.2.1. Paradan başkaca sermayeye biçilen değerin yüksek olması.....	338
4.2.2.2. Komanditerin sermayesini aşan oranda sorumluluk üstlenmesi	338
4.2.3. Sorumluluğun yeniden doğması	339
KAVRAM İNDEKSİ.....	341
MADDE İNDEKSİ.....	353